

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2024. június 7.
(OR. en)

10777/24

SOC 429
EMPL 247
MI 579
COMPET 621
ECOFIN 647
EDUC 200
SAN 323
ELARG 78

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A belső piac szociális dimenziója – <i>Irányadó vita</i>

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyra vonatkozó, az EPSCO Tanács 2024. június 20-i ülésén folytatandó irányadó vita előkészítése céljából készült elnökségi vitaindító feljegyzést.

A belső piac szociális dimenziója

Irányadó vita a munkaerőpiaci politikának és a szociálpolitikának a mindenki javát szolgáló fenntartható egységes piac létrehozásában betöltött szerepéről

Enrico Letta korábbi olasz miniszterelnök – az Európai Tanács felhívása nyomán¹ Spanyolország, Belgium és az Európai Bizottság felkérésére reagálva – áprilisban előterjesztette az Európai Tanácsnak a „Jóval több mint piac – Sebesség, biztonság, szolidaritás – Az egységes piac képessé tétele arra, hogy fenntartható jövőt és jólétet teremtsen valamennyi uniós polgár számára” (*Much more than a market – Speed, Security, Solidarity – Empowering the Single Market for a sustainable future and prosperity for the EU citizens*) című jelentését². Ezt követően a Tanács aktuális és következő elnöksége felkérést kapott arra, hogy az év végére mozdítsa elő az említett jelentésben foglalt ajánlásokra irányuló munkát³.

A jelentés célja az egységes piac megújítása, mégpedig a létrehozása óta bekövetkezett fejlemények és az előtte álló kihívások számbavételével: „Az egységes piac napjainkban, több mint harminc évvel létrejöttét követően továbbra is az európai integráció és értékek egyik sarokkövét jelenti, erőteljes katalizátorként szolgálva a növekedéshez, a jóléthez és a szolidaritáshoz. A nemzetközi szintén végbement mélyreható változások azonban rávilágítottak egy új egységes piac kialakításának szükségességére.” Enrico Letta a jelentésben egy azonnali impulzust szorgalmaz annak érdekében, hogy az egységes piac igazodjon a jelenlegi körülményekhez, és felkészüljön a jövőre.

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7-2023-INIT/hu/pdf>.

² <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/1gscycjr/euco-conclusions-20240417-18-hu.pdf>.

Szakpolitikai kapcsolódási pontok

A jelentés szerint ez a megerősített egységes piac elengedhetetlen ahhoz, hogy megvalósulhasson az EU számára szükséges, valamint gazdasági és társadalmi bázisát támogató méltányos, zöld és digitális átállás: „Az átállás strukturális támogatása az Európai Unió stratégiai keretének egyik alapvető célkitűzése. A megbeszélések azonban nem összpontosulhatnak csupán az ezzel az átállással kapcsolatos költségekre. Alapvető fontosságú annak felismerése, hogy ez az átállás széles körű előnyöket kínál a polgárok, a vállalkozások és a munkavállalók számára egyaránt. Az ezen átállásba való beruházás és az átállás finanszírozása nem csupán pénzügyi döntés: minden bizonnyal ez az Unió részéről tehető legstratégiaibb választás ahhoz, hogy jelentős versenyelőnyt tudjon biztosítani a globális szinten, megőrizve és fejlesztve egyúttal azokat a szociális normákat, amelyekkel Európa büszkélkedik.” Ez messzemenően összhangban áll a szociális jogok európai pillérének jövőjéről szóló La Hulpe-i nyilatkozattal⁴, amely hangsúlyozza, hogy törekedni kell a szociális Európa megvalósítására „annak érdekében, hogy társadalmi és gazdasági fejlődést érzünk el, egyenlő esélyeket biztosítsunk mindenki számára, minőségi munkahelyeket és tisztességes munkafeltételeket garantáljunk, csökkentsük a szegénységet és az egyenlőtlenségeket, valamint előmozdítsuk a klímasemlegesség felé való igazságos és méltányos átmenetet”.

A jelentés – amelyet Mario Draghi hamarosan elkészülő, az EU versenyképességének jövőjéről szóló jelentésével összefüggésben is meg kell vizsgálni – utal az EU egyedülálló szociális piacgazdasági modelljére, és kiemeli a gazdasági és a szociális politika közötti kapcsolódási pontokat: „Az uniós egységes piac erős szociális dimenziója előmozdítja az inkluzív jólétet, mindenki számára méltányos lehetőségeket biztosítva, valamint garantálva a munkavállalói jogokat és a szociális védelmet, egyúttal hozzájárulva a növekedéshez és a versenyképességhez. Erősíti az Európai Uniónak a szolidaritás, az egyenlőtlenségek csökkentése és minden polgár jólétének előmozdítása iránti elkötelezettségét, összhangban a szociális jogok európai pillérének az összetartó és emberközpontú Unióra irányuló értékeivel.” Ugyanezt a kapcsolódási pontot hangsúlyozzák a munkaerőpiacnak, valamint a készségfejlesztési és szociális reformoknak és beruházásoknak a reziliens gazdaságok tekintetében betöltött szerepéről szóló javasolt következtetések, amelyek jóváhagyására a Tanács felkérést kap, és amelyben a Tanács kiemeli az emberek jóléte és a gazdasági növekedés egymást kölcsönösen erősítő jellegét.

⁴ SN 1626/2024; angol nyelven: <https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/media/bj0adazv/declaration-finale.pdf>.

Ajánlások

A jelentésben Enrico Letta megállapítja, hogy az egységes piac erősítése érdekében az EU-nak finanszírozást kell biztosítania az olyan közelgő kihívások kezeléséhez, mint például a zöld és digitális átállás, valamint az erős stratégiai autonómia, amelynek részét képezi a megerősített védelem is. A jelentésben e tekintetben számos konkrét ajánlás szerepel, többek között a kutatás, az innováció és az oktatás, valamint a készségfejlesztés javítását célzó „ötödik szabadság” létrehozása, az európai magánmegtakarítások megtartása és további külföldi erőforrások vonzása érdekében a megtakarítási és befektetési unió (átnevezett tőkepiaci unió) megvalósítása, az állami támogatások módosított irányítási kerete, az elaprózódott adóügyi szabályozás kezelését célzó intézkedések, valamint a közbeszerzés stratégiaibb jellegű alkalmazása.

A jelentésben hangsúlyt kap továbbá az, hogy a kkv-k különös jelentőséggel bírnak az egységes piac tekintetében, továbbá szerepel benne egy javaslat az uniós üzleti jogi kódexre vonatkozóan, amely egy 28. rendszert biztosítana a vállalkozások számára az egységes piacon belüli működéshez, és magában foglalná a hatályos uniós jogi keret szisztematikus kodifikációját, új európai eszközökkel kiegészítve. Egy ilyen rendszer munkajogi elemeket is tartalmazna. A jelentés szorgalmazza továbbá a határon átnyúló átmeneti szolgáltatásnyújtás akadályainak a megszüntetését.

A Letta-jelentés számos javaslatot tartalmaz a munkaerőpiacra és a szociális szférára vonatkozóan. Központi helyet biztosít a „maradás szabadságának”, amely kiegészíti a „mozgás szabadságát”: „A szabad mozgás értékes eszközt jelent, de választásnak és nem kényszerűségnek kellene lennie.” Ehhez a regionális egyenlőtlenségek kezelését célzó szakpolitikákra van szükség, többek között erős uniós kohéziós politika és más finanszírozási eszközök, valamint a stagnáló, a hanyatló és/vagy a képzett munkaerő elvándorlása és az elnéptelenedés által sújtott régióknak nyújtott technikai segítség révén. A jelentésben emellett Enrico Letta támogatási mechanizmusokat szorgalmaz a külföldi munkavállalást követően a hazájukba visszatérő uniós polgárok számára, valamint javaslatot tesz a határt átlépő digitális munkavállalókra vonatkozó különleges uniós rendszer bevezetésére.

Ehhez kapcsolódóan megjegyzi, hogy „az egyik fontos problémát a lakhatás megfizethetősége jelenti, amely nemcsak az elnéptelenedéssel szembesülő, hanem a befogadó területeken is veszélyezteti a maradás szabadságát. A megfizethető lakások tekintetében Unió-szerte számos településen és régióban súlyos hiány tapasztalható.” A jelentés szorgalmazza a nemzeti ingatlanpiacokra közvetlen vagy közvetett hatást gyakorló uniós eszközök és szakpolitikák kialakításának és alkalmazásának a felülvizsgálatát, valamint a lakhatás megfizethetőségével foglalkozó munkacsoport felállítását.

A munkavállalói mobilitás további megkönnyítése érdekében Enrico Letta javasolja az akadályok csökkentését, mégpedig a szakmai képesítések feltétel nélküli elismerése rendszerének kiterjesztése, a szakmai szabályozás szükségességének és mértékének felülvizsgálata, valamint a felsőfokú képesítések elismerésének egyszerűsítése és a tanulási célú mobilitás ösztönzése révén. A jelentésben Enrico Letta emellett a szociális biztonság jobb koordinációjára és további digitalizációra szólít fel, mivel a digitalizációban hatalmas lehetőségek rejlenek a méltányos mobilitás előmozdítására és az eljárások egyszerűsítésére. Enrico Letta ezért a jelentésben azt javasolja, hogy valamennyi tagállam teljes körűen valósítsa meg a szociális biztonságra vonatkozó információk elektronikus adatszéréjének (EESSI) rendszerét, és vegyen részt ESSPASS-projekthez kapcsolódó, a hordozható dokumentumok – többek között az európai egészségbiztosítási kártya – digitalizálására irányuló kísérleti tevékenységekben.

Enrico Letta a jelentésben továbbá nagyobb összhang biztosítását javasolja a kiküldött munkavállalókról szóló módosított uniós irányelv végrehajtása során annak érdekében, hogy csökkenjenek az adminisztratív terhek, elmozdulás történjen a kiküldetési nyilatkozatok egységes elektronikus formátuma felé, valamint pontosításra kerüljön a harmadik országbeli állampolgárok – köztük a munkájukat munkaerő-kölcsönzéssel foglalkozó vállalkozáson keresztül végző vagy a közvetítők útján toborzott személyek⁵ – kiküldetésére vonatkozó jogi keret. Enrico Letta szorgalmazza továbbá az Európai Munkaügyi Hatóság megerősítését, mégpedig a belga elnökség „Méltányos mobilitás az EU-ban és az Európai Munkaügyi Hatóság szerepe” („*Fair mobility in the EU and the role of the European Labour Authority*”) című jelentésében⁶ foglalt ajánlások támogatása révén. Általánosabban fogalmazva, Enrico Letta szorgalmazza az alvállalkozói gyakorlatok szabályozását a kizsákmányolás megelőzése, valamint a munkaügyi és biztonsági előírások betartásának biztosítása érdekében.

A munkahelyi egészségvédelem és biztonság területén a Letta-jelentés az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (EU-OSHA) iránymutatásai⁷ alapján szigorúbb szabályokat szorgalmaz a mentális egészségre, – többek között a stresszre és a kiégésre –, valamint az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokra vonatkozóan. Enrico Letta ajánlja, hogy a tényeken alapuló biztonsági politikák kidolgozása érdekében kapjon prioritást a különösen a kiküldött és az utazó munkavállalókat érintő incidensek gyakoriságára és súlyosságára vonatkozó részletes statisztikák gyűjtése. Szorgalmazza továbbá olyan közbeszerzési iránymutatások bevezetését, amelyek lehetővé teszik a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági előírásokat betartó, valamint a társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó záradékoknak megfelelő vállalkozók előnyben részesítését.

⁵ A La Hulpe-i nyilatkozat 20. pontjával összhangban.

⁶ https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/news/report_ela_eu2024be_0.pdf.

⁷ A La Hulpe-i nyilatkozat 24. pontjával összhangban.

Általánosabban, a jelentésben Enrico Letta javasolja az egészségügyi reziliencia megerősítését, többek között a klinikai vizsgálatokra vonatkozó jogszabályok egyszerűsítése révén. Arra is rámutat, hogy a népesség előregedése és a költségvetési megszorítások jelentős kihívásokat jelentenek az uniós egészségügyi rendszer számára, ami az egészségügyi szolgáltatások kínálati és keresleti oldalára egyaránt kihat. A jelentésben Enrico Letta kiemeli, hogy több tartós ápolási-gondozási létesítményre, otthoni ápolási-gondozási szolgáltatásra és olyan szakosodott egészségügyi szakemberre van szükség, akik képzettek az idős betegek egyedi szükségleteinek kezelése terén.

A jelentés annak elismerése – a Val Duchesse-i nyilatkozattal⁸ összhangban –, hogy a szociális párbeszéd alapvető szerepet tölt be az EU struktúrájában, egyben felszólítás a minimálbékekről szóló irányelv ambiciózus átültetésére, valamint arra, hogy a szociális párbeszéd Unión belüli megerősítéséről szóló tanácsi ajánlást és az európai szociális párbeszédről szóló jövőbeli paktumot építsék be a nemzeti gyakorlatba. Enrico Letta megjegyzi továbbá, hogy az egységes piacra vonatkozó szabályok mellett kellő mozgásteret kell biztosítani a kollektív tárgyalásokhoz, valamint a helyi képviseleti struktúrák részére.

A jelentésben Enrico Letta ajánlja továbbá a megfelelő feltételek megteremtését ahhoz, hogy a szociális gazdaság szereplői – a forráshoz jutásuk megkönnyítése révén – működhessenek az egységes piacon⁹. Javasolja az állami támogatásokról szóló általános csoportmentességi rendeletnek a szociális vállalkozásokhoz való hozzáigazítását, a hátrányos helyzetű munkavállalók toborzásához nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok újraértékelését, valamint a közbeszerzés stratégiai alkalmazását a szociális gazdaság támogatása céljából.

Enrico Letta szorgalmazza továbbá az általános érdekű szolgáltatásokba való folyamatos beruházást és e szolgáltatások strukturált megközelítését annak biztosítása érdekében, hogy a polgárok gyakorolhassák alapvető jogaikat és szabadságaikat, továbbá javasolja egy, a magas színvonalú általános érdekű szolgáltatásokra vonatkozó cselekvési terv kidolgozását¹⁰. E szolgáltatások jelentőségét nem szabad alulbecsülni: a Belga Szövetségi Tervezőirodának¹¹ a Cambridge Econometrics egy korábbi tanulmányában¹² használt módszertanon alapuló becslése szerint az általános érdekű szolgáltatások az EU-ban a teljes hozzáadott érték 28,4%-át (3721 milliárd EUR), a teljes foglalkoztatás 31,1%-át (65,2 millió munkavállaló) és az összes beruházás 19,7%-át (632,6 milliárd EUR) teszik ki.

⁸A dinamikus európai szociális párbeszédet támogató háromoldalú nyilatkozat:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=27309&langId=en>.

⁹ Lásd még La Hulpe-i nyilatkozat 23. pontját.

¹⁰ Lásd még La Hulpe-i nyilatkozat 31. pontját.

¹¹ Statisztikai frissítés az általános érdekű szolgáltatásokról:

https://www.plan.be/uploaded/documents/202405230930470.REPORT_update_statistics_SGIs_13006.pdf.

¹² *Mapping evolutions in Public Services in Europe: towards increased knowledge of industrial relations* (A közszolgáltatások alakulásának feltérképezése: gyarapodó ismeretek a munkaügyi kapcsolatok terén) (2013. május).

Irányítási elemek

A jelentés számos irányításhozajánlást is tartalmaz, amelyek rendkívül fontosak a foglalkoztatási és szociális terület politikai döntéshozói számára. Enrico Letta megjegyzi, hogy a kulcsfontosságú ágazatokban európai adattereket kell kifejleszteni a gazdaság és a társadalom javát szolgáló adatmegosztás és -felhasználás előmozdítása érdekében. Felszólít a kiberbiztonság megerősítésére olyan szabályozások, standardok és gyakorlatok révén, amelyek védik a kritikus infrastruktúrákat és a polgárok adatait. Bár nincs közvetlen utalás a szociális területre (az európai egészségügyi adattér ellenpárjaként), ez a felhívás messzemenően összhangban áll a munkaerőpiacnak, valamint a készségfejlesztési és szociális reformoknak és beruházásoknak a reziliens gazdaságok tekintetében betöltött szerepéről szóló javasolt következtetésekkel, amely kitér az adminisztratív adatokhoz szakpolitikai értékelés és hatásvizsgálat céljából való, a személyes adatok védelmét mindvégig biztosító hozzáférés javítására.

A tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal további javítása és a közigazgatás hatékonyságának előmozdítása érdekében a Letta-jelentés javasolja a Technikai Támogatási Eszköz megerősítését, amely eszköz célzott szaktanácsadást biztosít a közigazgatások reformjának és korszerűsítésének valamennyi szinten történő támogatásához, képessé téve őket az uniós jogszabályok és az uniós prioritások jobb végrehajtására. A jelentésben Enrico Letta javasolja a digitalizációnak és az irányítás korszerűsítésének a közigazgatásokon belüli előmozdítását a digitális és zöld átálláshoz való hatékony alkalmazkodás céljából, valamint egy új eszközt ajánl – az európai közigazgatási együttműködést és szakértelmet erősítő paktum (PEACE) – annak érdekében, hogy a közigazgatási szervek jobban tudják kezelni a jövőbeli sokkhatásokat. Bár a jelentésben nincs erről említés, úgy tűnik, hogy e tekintetben ihletforrásként szolgálhat az állami foglalkoztatási szolgálatok európai hálózatán belüli jól bevált együttműködés. A közigazgatások közötti, határokon átnyúló együttműködés előmozdítása érdekében Enrico Letta azt is javasolja, hogy a SOLVIT kapjon uniós jogalapot, valamint legyen biztosítva a működési stabilitás és az egységes eljárások.

Az Unió közelgő bővítésére tekintettel Enrico Letta a jelentésében javasolja annak lehetővé tételét, hogy a tagjelölt országok élvezzék az egységes piac előnyeit azokon a területeken, ahol képesek hamar elérni az uniós vívmányoknak való megfelelést, megőrizve ugyanakkor mind gazdaságuk, mind az egységes piac stabilitását, és hangsúlyozva a közös értékeken alapuló politikai integráció fontosságát. Javasolja továbbá, hogy a tagjelölt országok kapjanak segítséget az uniós források felhasználásához és optimális igénybevételéhez szükséges adminisztratív és intézményi kapacitás fejlesztésében, és kéri, hogy a tagjelölt országokat fokozatosan integrálják az uniós struktúrákba annak érdekében, hogy szorosabb kapcsolatok alakulhassanak ki közöttük és a tagállamok között, valamint kapjanak segítséget ahhoz, hogy értékesnek érezzék magukat, és megerősödjön bennük az uniós összetartozás érzése. Végezetül Enrico Letta támogatja a védzáradékok, átmeneti időszakok és egyéb eszközök megbízható rendszerének kidolgozását az egységes piaci integráció mindkét oldalra gyakorolt lehetséges káros hatásainak megelőzése és mérséklése érdekében. Ez egyértelmű relevanciával bír a foglalkoztatás és a szociális ügyek területén, ahol a korábbi bővítések tapasztalataiból le kell vonni a tanulságokat.

A fentiek alapján felkérjük a minisztereket az alábbi kérdések megvitatására:

- 1. Hogyan értékeli a Letta-jelentés foglalkoztatás-, készségekre irányuló és szociálpolitikával, valamint azok irányításával kapcsolatos javaslatait?*
- 2. A jelentés mely ajánlásait kellene prioritásként kezelni? Ön szerint a foglalkoztatási, szociális és esélyegyenlőségi menetrendhez kapcsolódó egyéb elemek közül melyek a legrelevánsabbak a fenntartható és inkluzív egységes piac szempontjából?*